

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2023-12-18
Stockholm

Mål nr
F 9528-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-07-15 i mål nr F 4576-21,
se bilaga A

PARTER

Klagande

1. P.N.

2. E.O.

Ombud för 1 och 2: M.E.

Motpart

1. G.B.

Ombud: J.H.
Sydsvensk Markvärdering AB

2. S.E.

3. P.L.

4. R.L.

5. M.O.

6. H.Å.

Dok.Id 1992348

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

7. P.Å.

8. S.Å.

Ombud för 6-8: Advokat H.A.
Foyen Advokatfirma KB

SAKEN

Fastighetsreglering avseende fastigheterna A m.fl. i Kristianstads kommun
(Lantmäterimyndighetens ärendenr M198645)

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens domslut punkten 1 beslutar Mark- och miljööverdomstolen att
dels fastställa lantmäterimyndighetens beslut såvitt det avser upphävande av vägservitutet till förmån för fastigheten B och belastande fastigheten A (registrerat som Q) samt därtill hörande beslut om tillträde och om ersättning till ägaren av B,
dels undanröja lantmäterimyndighetens beslut i övrigt och återförvisa ärendet i motsvarande del till lantmäterimyndigheten för fortsatt behandling.
 2. Med ändring av mark- och miljödomstolens domslut punkterna 2 och 3 beslutar Mark- och miljööverdomstolen att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad i mark- och miljödomstolen.
 3. Georg Bergengren ska ersätta P.N:s. och E.O:s. rättegångskostnad-er i Mark- och miljööverdomstolen med 24 476 kr, varav 19 125 kr avser ombuds-arvode, och ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
 4. Mark- och miljööverdomstolen avslår övriga yrkanden om ersättning för rättegångskostnader här.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

P.N. och **E.O.** (A) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa lantmäterimyndighetens beslut eller, i andra hand, återförvisa ärendet till lantmäterimyndigheten för fortsatt handläggning och fastställande av servitutets omfattning och vilka fastigheter som omfattas av servitutet. De har i tredje hand begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva servitutet till förmån för B. **P.N.** och **E.O.** har vidare yrkat att de ska befrias från ansvar för motparternas rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen.

G.B. (B) samt **H.Å.**, **P.Å.** och **S.Å.** (C) har motsatt sig **P.N.**s och **E.O.**s ändringsyrkanden.

S.E. (D) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

P.L. (E) samt **R.L.** och **M.O.** (F) har delgivits svarsföreläggande i målet men inte hörts av.

Såväl **P.N.** och **E.O.** som **G.B.** samt **H.Å.**, **P.Å.** och **S.Å.** har även begärt ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i allt väsentligt vidhållit vad de anfört i mark- och miljödomstolen. De har gjort i huvudsak följande förtydliganden och tillägg.

P.N. och **E.O.**

Servituten hindrar ett ändamålsenligt nyttjande av A. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1993 s. 7 konstaterat att det är olämpligt med genomfartstrafik nära

bostadshus. Det är inte bara bilar som färdas på vägen, utan även stora traktorer och jordbruksredskap. En modern traktor kör i minst 50 km/h, vilket inte kan ses som en låg hastighet i omedelbar närhet till ett bostadshus. Det är osannolikt att förflyttningar med bil i samband med skydds jakt, som ofta företas nattetid, sker i låg hastighet. Hastighetsbegränsande åtgärder är inte lösningen om trafiken inom jord- och skogsbruket samtidigt ska vara rationell. Farthinder förefaller särskilt olämpligt för dessa transporter, då stora traktorer kommer att behöva bromsa in och gasa i omedelbar närhet till bostadshuset.

Ändrade förhållanden har inträtt avseende B, som sedan servitutets tillkomst givits möjlighet till ytterligare anslutning till allmän väg via V. Det är uppenbart att nyttan av servitutet för B är ringa i förhållande till belastningen på A. Ägaren till B har vitsordat att transporterna hade behövt ske via V om vägen över A inte var tillgänglig.

Ägaren till B har även uppgett att han vill slippa skogsbrukstransporter genom V, vilket visar att dessa upplevs som en belastning. Eventuella tidsbesparingar som uppnås genom att köra över A kan inte läggas till grund för att servitutet ska finnas kvar, när egen utfart finns. Det är osannolikt att det skulle vara mer rationellt eller tidsbesparande att köra över A, där man måste sänka hastigheten och visa hänsyn, än genom det egna gårdscentrumet. Servitutet omfattar endast utfart till allmän väg, inte rätt att företa transporter mellan olika delar av den egna fastigheten, och det gäller bara i den omfattning som gällde 1990, dvs. för transporter från de delar av B som hörde till fastigheten då. B respekterar inte servitutets omfattning.

Varje fastighet ska bedömas för sig. Ett upphävande av ett servitut till förmån för flera fastigheter kan ske avseende enbart en berörd fastighet. Egendomsskyddet i 2 kap. 15 § regeringsformen utgör inte hinder för upphävande av servituten. Förutsättningar för nybildande av servitut på C föreligger. Tillfälliga hinder på vägen får tålas, och kan förekomma även på A.

Det är nödvändigt med fastighetsbestämning för att avgöra servitutets lokalisering och utbredning inom A, eventuell rätt för C respektive G att nyttja servitutet samt omfattningen av servitutsrätten till förmån för B. Vad Å:s. anfört om processkostnader vid en återförvisning saknar betydelse.

G.B.

Belastningen på A är inte större än nyttan för B.

H.Å., P.Å. och S.Å.

P.N:s. och E.O:s. påstående om att även andra bilar, utöver hemtjänsten, färdas i för hög hastighet kan inte vitsordas. De har ingen invändning mot en lösning med farthinder, förutsatt att nyttjanderättshavarna fortfarande kan nyttja servitutsrätten. De transporter som sker av rationalitets- och tidsbesparande skäl sker med mycket låg hastighet och hastighetsbegränsande åtgärder skulle därför inte inverka på rationaliteten. Det är oklart vilken trafik P.N. och E.O. avser när de gör gällande att rationaliteten utgör ett trafiksäkerhetsproblem.

Det finns inte skäl att nu återförvisa ärendet för att lantmäterimyndigheten ska bedöma om C och G har rätt att nyttja servitutet över A. Myndigheten har bedömt att sådan rätt inte föreligger. De har invänt mot den bedömningen hos både lantmäterimyndigheten och i mark- och miljödomstolen och mark- och miljödomstolen har konstaterat att detta inte omfattas av prövningen. Tillägg i detta skede ska inte kunna leda till återförvisning, särskilt när P.N. och E.O. motsatt sig deras yrkande om återförvisning i mark- och miljödomstolen. Det är de som lider av eventuella oklarheter avseende rätten för C och G att nyttja servitutet över A och de kan själva ge in en ansökan om fastighetsbestämning till lantmäterimyndigheten. Dessa frågor är inte av avgörande vikt för att bedöma förutsättningarna för P.N:s. och E.O:s. ansökan om upphävande och nybildande. En återförvisning skulle orsaka samtliga parter onödiga processkostnader.

Det bestrids fortsatt att det funnits förutsättningar att nybilda servitut på C. Den aktuella vägen har anlagts för användning i jordbruksverksamheten, som kräver att vägen kan nyttjas fritt för transporter respektive uppställning av jordbruksmaskiner,

vagnar, personalens bilar osv. De hinder som då kan uppkomma kan bestå under korta stunder men även i dagar eller veckor.

S.E.

Servitutet kan inte gälla på P.Å:s. markväg eftersom han behöver den i sin yrkesverksamhet. Vid två tillfällen under hösten 2022 var markvägen blockerad av fordon i samband med potatislastning. Hon var på väg till arbetet och hade inte kommit fram om hon varit hänvisad till att köra den vägen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Prövningsramen i mark- och miljödomstolen

Av 16 kap. 11 § fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL, framgår följande. När någon sakägare har överklagat får lantmäterimyndighetens beslut ändras endast om övriga sakägare har fått tillfälle att yttra sig. Om domstolen finner att överklagandet bör leda till ändring i en avslutad förrättning, får domstolen göra ändring även i den del som inte har överklagats, om det behövs för att det inte ska uppkomma någon uppenbar motstridighet eller oenhetlighet i förrättningen. Att bestämmelsen även gäller i Mark- och miljööverdomstolen framgår av 17 kap. 3 § FBL.

Ett servitut är ett rättsförhållande mellan en härskande (förmån) och en tjänande (belastad) fastighet (se 14 kap. 1 § första stycket jordabalken och jfr 7 kap. 1 § andra stycket FBL). Om det finns flera härskande fastigheter, avseende en identisk upplåtelse på en tjänande fastighet, är därför antalet servitut lika många som antalet härskande fastigheter.

I den nu aktuella förrättningen upphävde lantmäterimyndigheten fyra servitut (registrerade som 1180-1188.6) vilka gav rätt att utfart använda viss väg över den nuvarande fastigheten A. Servituten gällde enligt lantmäterimyndighetens beslut till förmån för fastigheterna F, D och E samt B. Endast ägaren till den sistnämnda fastigheten (G.B.) överklagade lantmäterimyndighetens beslut att upphäva servituten. Prövningen i mark- och

miljödomstolen av om det funnits förutsättningar att upphäva rätten att ta utfartsväg över A skulle därför endast göras i förhållande till B.

Mark- och miljödomstolen har alltså gått utöver prövningsramen, när domstolen behandlat de upphävda servitutet som ett, och därtill baserat sina slutsatser avseende B på en bedömning av om förutsättningar för upphävande förelagat i förhållande till de förmånsfastigheter som inte överklagat.

Servitutet till förmån för fastigheten B

Det fel som har förekommit vid mark- och miljödomstolens prövning kan avhjälpas här.

Med fastighetsregleringen 2007 fick fastigheten B tillgång till ytterligare en egen utfart till allmän väg genom gårdscentrum på V, tidigare fastigheten H. Mark- och miljööverdomstolen gör liksom mark- och miljödomstolen bedömningen att det för B har inträtt sådana ändrade förhållanden som avses i 7 kap. 5 § andra stycket FBL.

Vid bedömningen av om servitutet inte längre behövs för B beaktar Mark- och miljööverdomstolen särskilt att servitutet endast ger rätt till utfart. Huruvida vägen över A har använts för transporter inom B påverkar därför inte bedömningen av den fastighetens fortsatta behov av servitutet. Mark- och miljööverdomstolen gör, till skillnad från mark- och miljödomstolen, bedömningen att servitutet till förmån för B inte längre behövs.

Att fastigheten B har tillgång till andra utfarter till allmän väg gör att det inte kan anses oproportionerligt att upphäva servitutet, jfr rättsfallet NJA 2018 s. 753.

Lantmäterimyndighetens beslut i denna del ska därför fastställas.

Lantmäterimyndigheten beslutade att ägaren till B till följd av att servitutet upphävdes skulle få ersättning med 3 000 kr, för de kostnader som förväntades uppstå till följd av ökat slitage på interna vägar och längre körsträcka för

persontransporter som tidigare färdats över fastigheten A. Ägarna av A, P.N. och E.O., överklagade inte ersättningsbeslutet.

När ett servitut upphävs på den grunden att det inte längre behövs ger det som utgångspunkt inte rätt till ersättning för den härskande fastigheten, se rättsfallet NJA 1981 s. 733. Mark- och miljööverdomstolen anser att det inte föreligger skäl att ändra beslutet.

Förrättningen i övrigt

Även fastighetsägare och nyttjanderättshavare på fastigheten C (H.Å., P.Å. och S.Å.) överklagade lantmäterimyndighetens beslut. De har såväl i mark- och miljödomstolen som här motsatt sig nybildande av servitut som omfattar väg över C till förmån för fastigheterna F, D och E. Parterna är också oense i frågan om detta utgör ett lämpligt alternativ till den befintliga utfartsvägen över A. Mark- och miljödomstolen prövade inte dessa frågor och det är inte lämpligt att den prövningen sker först i Mark- och miljööverdomstolen.

Därutöver konstateras följande.

Av lantmäterimyndighetens beslut framgår att en sträcka om 100 meter av vägen över C bedöms som farbar men behöver rustas upp för den ökade trafiken. Upprustningskostnaden har uppskattats till 40 000 kr. Av lantmäterimyndighetens akt framgår att det som inkluderats i kostnaden är 10 cm slitlager, röjning av vägkant och hyvling. Kostnaden har inkluderats i underlaget för ersättningsbeslutet. Lantmäterimyndigheten har dock inte uttryckligen reglerat ansvaret för att se till att upprustningen blir av, vem som ska stå för ersättningsvägens byggkostnad eller vilken kvalitet och utformning vägen ska ha. I avsaknad av förordnanden, exempelvis om gemensamt arbete enligt 9 kap. FBL, innebär lantmäterimyndighetens beslut att den hittillsvarande rätten till utfartsväg upphör innan det finns någon annan, fullgod utfartsväg. Detta är en brist i förrättningen som inte utan olägenhet kan rättas här, jfr 16 kap. 12 § första stycket FBL.

Mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att lantmäterimyndighetens beslut att avsluta förrättningen samt fastighetsbildningsbeslutet, med undantag för den del som avser B (se ovan), ska undanröjas och förrättningen visas åter till lantmäterimyndigheten för fortsatt handläggning.

Eftersom undanröjandet av fastighetsbildningsbeslutet innebär att besluten om tillträde och ersättningar, i den del de inte rör B, blir inaktuella undanröjs även dessa beslut.

Det är lämpligt att ett beslut om förrättningskostnadernas fördelning tas i samband med att förrättningen avslutas eftersom det först då är möjligt att överblicka alla ställda yrkanden och vilket arbete som lagts ned på de olika åtgärderna i förrättningen. Därför undanröjs också beslutet om fördelning av förrättningskostnader.

Rättegångskostnader

När ett mål återförvisas ska frågan om rättegångskostnad i den högre rätten prövas i samband med målet efter dess återupptagande (18 kap. 15 § tredje stycket rättegångsbalken, RB). Vid återförvisning till en lantmäterimyndighet måste frågan emellertid prövas av den högre rätten i samband med återförvisningsbeslutet, eftersom en lantmäterimyndighet inte har behörighet att pröva frågor om rättegångskostnad.

Enligt 16 kap. 14 § första stycket FBL får mark- och miljödomstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna, besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnad. I övrigt ska 18 kap. RB tillämpas i fråga om rättegångskostnaderna. Om vissa parter står i klart motsatsförhållande till varandra, och om omständigheterna inte föranleder annat, anses en fördelning enligt principerna i 18 kap. RB som den mest skäliga (se prop. 1969:128 del B s. 920).

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

G.B. får anses stå i klart motsatsförhållande till P.N. och E.O. i prövningen av servitutet över A till förmån för B och vilken ersättning som ska utgå. G.B. är tappande part i denna del. Några

omständigheter har inte framkommit som ger skäl att frångå huvudregeln i 18 kap. 1 § RB om att tappande part ska ersätta motpartens rättegångskostnad.

Mark- och miljööverdomstolen anser att G.B. ska stå sin egen rättegångskostnad i mark- och miljödomstolen och att han ska ersätta P.N. och E.O. för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. När det gäller ersättningen för rättegångskostnader här gör domstolen bedömningen att ca hälften av kostnaderna kan anses hänförliga till tvisten med G.B. och att han skäligen bör åläggas att ersätta dem för detta.

Vad gäller målet i övrigt föreligger det ett klart motsatsförhållande även mellan H.Å., P.Å. och S.Å. å ena sidan, och P.N. och E.O. å andra sidan. Mark- och miljödomstolen har avgjort målet utan att ta ställning i den fråga där parterna står emot varandra. Det är skäligt att varje part svarar för sin egen rättegångskostnad där. Ingen av dessa parter är vinnande i Mark- och miljööverdomstolen. Varje part bör därför svara för sin rättegångskostnad även här.

Punkterna 2 och 3 i mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet med detta.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Lars Olsson, referent, tekniska rådet Ingela Boije af Gennäs samt hovrättsrådet Katarina Welin.

Föredragande har varit Karin Wallin.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-07-15
meddelad i
Växjö

Mål nr F 4576-21

PARTER

Klagande

1. G.B.

Ombud: J.H.
Sydsvensk Markvärdering AB

2. H.Å.

3. P.Å.

4. S.Å.

Ombud för 2-4: advokat H.A. och advokat C.C. Foyen Advokatfirma AB

Motparter

1. S.E.

2. P.L.

3. P.N.

4. E.O.

Dok.Id 635218

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

5. R.L.
6. M.O.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäterimyndigheten i Kristianstads kommuns beslut den 13 augusti 2021 i ärende nr M198645, se bilaga 1

SAKEN

Fastighetsreglering avseende fastigheterna F m.fl. och B, Kristianstad kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen undanröjer alla lantmäterimyndighetens beslut den 13 augusti 2021 förutom kostnadsfördelningsbeslutet och ställer in förrättningen.
 2. P.N. och E.O. ska utge ersättning för G.B:s. rättegångskostnader med totalt 41 250 kr, varav 20 950 kr avser ombudsarvode, 12 050 kr avser utlägg och 8 250 kr avser mervärdesskatt. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.
 3. P.N. och E.O. ska utge ersättning för H.Å., P.Å. och S.Å:s. rättegångskostnader med totalt 215 909 kr, varav 130 000 kr avser ombudsarvode, 42 727 kr avser utlägg och 43 182 kr avser mervärdesskatt. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

Lantmäterimyndigheten i Kristianstad kommun (lantmäterimyndigheten) har den 13 augusti 2021 beslutat om upphävande av bl.a. vägservitut Q till förmån för F, D, E, och B och som belastar A. Vidare har lantmäterimyndigheten beslutat om nybildning av bl.a. servitut på I samt om ersättning.

G.B., H.Å., P.Å. och S.Å. har överklagat lantmäterimyndighetens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

G.B. har i första hand yrkat att lantmäterimyndighetens beslut ska upphävas och i andra hand att han ska beviljas ersättning med 200 000 kr. Han har vidare yrkat ersättning för rättegångskostnader med 41 250 kr.

H.Å., P.Å. och S.Å. har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av lantmäterimyndighetens beslut, ska avslå P.N. och E.O:s. ansökan om upphävande och nybildande av servitut. De har i andra hand yrkat att lantmäterimyndighetens beslut ska upphävas och ärendet återförvisas till lantmäterimyndigheten för ny handläggning och i tredje hand att mark- och miljödomstolen, med ändring av lantmäterimyndighetens beslut, ska besluta om upphävande av servitut och nybildande av servitut på väg som byggs på P.N:s. och E.O:s. fastighet. De har även yrkat ersättning för rättegångskostnader med 291 940 kr.

P.N. och E.O. har motsatt sig bifall till överklagandena samt yrkandena om rättegångskostnader.

S.E. har medgett yrkandet att förrättningen ska ställas in.

M.O. och R.L. har varken medgett eller bestritt överklagandena.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

G.B. har anfört i huvudsak följande. Lantmäterimyndighetens beslutsunderlag är otillräckligt och missvisande. Markvägen går inte att använda för vissa maskiner och kostnadsberäkningarna är felaktiga. För det fall servitutet ska upphävas ska ersättning betalas till honom i enlighet med den värdering han har lämnat in till domstolen.

G.B. har till sitt överklagande bifogat en bedömning av marknadsvärdesminskning och annan skada av vilken framgår bl.a. följande.

Fastigheten B har en god arrondering med C ligger som en mindre ”tarm” mitt i fastigheten vilket delar arronderingen. Det upphävda servitutet utgör en viktig länk mellan den östra, västra och norra delen av fastigheten.

Inom jordbruket samodlas idag ofta större arealer och vid t.ex. gödningskörning och växtskyddkörning flyttas ofta maskinen med t.ex. blandat bekämpningsvatten som klarar stora arealer. Tidsbesparingar inom traditionell växtodling är väldigt viktigt för att uppnå en lönsamhet. Ett upphävt servitut skapar merkostnader i form av förlängda inägotransporter och tillsyn av skiftena och grödorna. Transporter kommer med upphävt servitut att behöva ske genom gårdssamlingen och det blir delvis svårare att komma fram.

Skogsbruket har en mindre årlig påverkan med vid avverkning ger servitutet en möjlighet till nära access till allmän väg. Även dessa transporter kommer vid upphävt servitut behöva ske genom gårdssamlingen.

Jakten är en viktig verksamhet på fastigheten och delar av den är utarrenderad. Trycket från vildsvin är stort och skyddsjakten viktig för att minimera skador på grödorna. Förflyttningar med bil vid jakt är viktig och upphävt servitut innebär en hel del mertid och försämring.

Nämnda problem påverkar fastighetens avkastningsvärde vilket i sin tur påverkar fastighetens marknadsvärde. Marknadsvärdesminskning och annan skada uppgår till 180 000 kr och därtill är det inte orimligt att engångskostnad kring skogsbruket uppkommer om ca 20 000 kr.

H.Å., P.Å. och S.Å. har skriftligen och vid sammanträdet anfört i huvudsak följande.

Grunder för talan

Grunder för förstahandsyrkandet

Det föreligger inte hinder i ändamålsenligt nyttjande av fastigheten och förhållandena har inte ändrats sedan servitutet bildades på ett sådant sätt att skäl för upphävande av servitut föreligger. Vidare ger en båtnadsbedömning inte för handen att servitut kan upphävas och nybildas i enlighet med beslutet. Därtill innebär beslutet att bestämmelserna i 2 kap. 15 § egendomsskyddet har trätts för när.

Grund för andrahandsyrkandet

Lantmäterimyndighetens handläggning av ärendet uppvisar flera allvarliga brister, som enskilt eller samlat ger för handen att ärendet ska återförvisas.

C4 Energi har som sakägare inte delgetts ansökan eller kallelse till sammanträdet vilket ett formellt fel i handläggningen och skäl för återförvisning.

Lantmäterimyndigheten har brustit i sin utredningsskyldighet vilket har inneburit att beslut har fattats på ofullständigt underlag och baserats på antaganden avseende marknadsvärde och ekonomiska konsekvenser för sakägarna.

Lantmäterimyndigheten har även brustit i sin utredningsskyldighet genom att inte utreda frågan om bildande av gemensamhetsanläggning samt bildande av servitut på P.N:s. och E.O:s. egen fastighet.

Beslutet är bristfälligt motiverat och sakägare har nekats att komma in med relevanta kompletteringar.

Grund för tredjehandsyrkandet

Genom att anlägga väg på P.N. och E.O:s. egen fastighet kan olägenheter för övriga sakägare undanröjas. Det föreligger inte heller några beaktningsvärda nackdelar med förslaget.

Utveckling av grunder för talan

Förstahandsyrkandet

Rekvisiten för upphävande och nybildande av servitut är inte uppfyllda. Varken sökanden eller lantmäterimyndigheten har motiverat varför det föreligger hinder mot ett ändamålsenligt nyttjande till följd av servitutet. Det föreligger inte heller några ändrade förhållanden som kan motivera ett upphävande.

I lantmäterimyndighetens beslut saknas bl.a. ett tydligt övervägande avseende ändring av det befintliga servitutet. Enligt 7 kap. 4 och 5 §§ fastighetsbildningslagen ska lantmäterimyndigheten, när servitutet hindrar ett ändamålsenligt utnyttjande av tjänande fastighet, eller när ändrade förhållande inträtt efter servitutets tillkomst, först överväga om en ändring av det befintliga servitutet är möjligt. Det är först när olägenheten inte kan undanröjas genom en ändring som ett upphävande kan komma att bli aktuellt.

Vad gäller frågan om ändamålsenligt nyttjande har det historiskt inte ansetts föreligga hinder för servitutet. Trafiken på vägen har därtill minskat i omfattning. Vägen är en gammal byväg och servitut likt det som är föremål för prövning är mycket vanligt förekommande. Längre upp längs backagårdsvägen finns exempelvis en liknande passage som den genom P.N:s. och E.O:s. gård. Enbart förekomsten av en servitutsrätt genom en gårdsbild utgör således i sig inte skäl att upphäva servitutet. Den verksamhet som P.N. och E.O. bedriver på sin fastighet är snarast att betrakta som en hobbyverksamhet. Att de har framtida planer för sin verksamhet innebär inte att det föreligger något hinder mot ändamålsenligt nyttjande i dagsläget. I stället bör sökandens faktiska nyttjande vägas mot de beaktansvärda nackdelar som en ändring i linje med

lantmäterimyndighetens beslut innebär för deras jordbruksverksamhet och för deras ägande av G.

Vad gäller frågan om ändrade förhållanden har sökanden anfört att trafiken på vägen har ökat i omfattning. I praxis har markanta ökningar av trafik beaktats som ett ändrat förhållande. Vid prövningen av ändrade förhållanden ska dock ett långsiktigt perspektiv beaktas. Tidigare har det bl.a. funnits fler verksamheter längs vägen som bidrog till ökad trafik. Dessa verksamheter har numera lagts ned. Trafiken de senaste åren har således snarast minskat. Av praxis framgår vidare att man vid prövning av ändring eller upphävande av servitut måste kunna tolerera att en ny väg kan komma att behöva korsas över ägarens fastighet.

Lantmäterimyndigheten har i beslutet framfört att A avstyckades 2001 och att fastigheten har fått en ändrad användning från jordbruksfastighet till mindre djurhållning och att det generellt får anses leda till mer intensiv markanvändning kring ekonomibyggnaderna. De vänder sig mot den slutsatsen.

Det föreligger inte förutsättningar att nybilda servitut på det sätt som skett. En obehindrad användning av markvägen fyller flera viktiga funktioner i jordbruksverksamheten. Den används för jordbrukstrafik och för uppställning av vagnar, material och för interna och externa transporter. Genom nyttjande av vägen undviks markpackning av vägen. När åtgärder vidtas på åkermarken används markvägen som uppställningsplats och är blockerad för trafik. De har tidigt uppmärksammat lantmäterimyndigheten på detta, men det har inte beaktats.

Markvägen är inte heller dimensionerad eller lämpad för boendetrafik och samhällsservice. Den är inte uppförd för att uppfylla krav på allmänna vägar. Delar av vägen ligger på vattensjuk mark. Servitutet skulle innebära att trafiksäkerhetsproblem uppkommer vilket inte har utretts av lantmäterimyndigheten.

Båtnadsbedömningen avseende en flytt av servitut till markväg är felaktigt utförd. Lantmäteriförrättaren har underlåtit att utreda deras invändningar gällande vilka åtgärder som krävs för att vägen ska anses lämplig för boendetraffic. Kostnaderna för att anpassa befintlig markväg så att den blir farbar och uppfyller de krav som ställs på allmän väg uppgår till 510 869 kr. Kostnaden ska belasta båtnadsbedömningen. Marknadsvärdesminskningen och annan skada uppgår till 275 000 kr.

Beslutet strider mot bestämmelsen i 2 kap. 15 § Regeringsformen eftersom någon proportionalitetsbedömning inte har gjorts. Vid en sådan bedömning bör deras legitima förväntningar vid anläggandet av markvägen beaktas. De bedriver jordbruksverksamhet och har anlagt vägen för att effektivisera verksamheten och för att möjliggöra odling av mer arbetsintensiva grödor. De har inte bort förvänta sig att anläggandet skulle resultera i det som lantmäterimyndigheten nu har beslutat. P.N. och E.O. och sin sida har köpt en gård som är belagd med servitut för genomfartstrafik och har inte haft någon legitim förväntan att denna omständighet skulle förändras.

De rättsfall som lantmäterimyndigheten har hänvisat till ger inte stöd för beslut som myndigheten har fattat och beslutet saknar stöd i praxis.

Andrahandsyrkandet

Ansökan om upphävande av servitut kom in till lantmäterimyndigheten i juni 2019. Hösten 2020 fick de besked om att lantmäterimyndigheten fann det ytterst tveksamt om den yrkade ändringen gick att genomföra. De yttrade sig över ansökan i oktober 2020. I juni 2021 mottog de ett förslag till beslut och kallelse till sammanträde. Då hade lantmäterimyndigheten ändrat uppfattning och föreslog bifall till ansökan. Någon motivering till den ändrade bedömningen gavs inte.

De har under lantmäterimyndighetens handläggning ifrågasatt varför sakägares invändningar inte utretts eller bemötts och varför alternativa lösningar inte har utretts.

Samtliga sakägare har inte underrättats. De har själva inte getts tillfälle att yttra sig inför beslut. De ville komma in med kompletteringar men gavs inte tillräckligt med tid.

Lantmäterimyndigheten har inte fullgjort sin utredningsskyldighet. Bl.a. har man inte vidtagit utredning för att på ett sakligt sätt utreda konsekvenserna av ett ianspråktagande av markvägen. Bedömningen i beslutet är baserad på antaganden och stämmer inte överens med vedertaget förfarande vid bedömning av intrång.

Lantmäterimyndigheten har inte gett G servitutsrätt på markvägen. Skälet till detta står inte helt klart.

C har rätt att nyttja servitutet även efter avstyckningen 2001. Om servitutsrätten inte framgår tillräckligt tydligt av förrättningshandlingarna är det ett skrivfel i handläggningen som bör rättas till.

Tredjehandsyrkandet

Genom att nybilda servitut på A uppnås syftet med att A inte längre har genomfartstrafik samtidigt som det inte uppstår några beaktansvärda nackdelar för sakägarna. För att båtnadsbedömningen ska ge ett positivt utfall krävs att lösning sker på sökandens egen mark. De har redovisat två alternativa dragningar av väg på A.

P.N. och E.O. har skriftligen och vid sammanträde anfört i huvudsak följande.

Vad gäller G.B:s talan så använder U andra vägar än den befintliga servitutsvägen för transport till jordbruket. Servitutsvägens storlek lämpar sig inte för dagens stora skogs- och lantbruksmaskiner. U skulle vid nybildande av servitut använda den vägen.

Vad gäller H.Å., P.Å. och S.Å:s. talan så anför de följande.

Huvudanledningen till att servitutet behöver flyttas är de boendes säkerhet. Hänsyn och attityd har förändrats drastiskt. Det gör att det ofta förekommer säkerhetsincidenter. Idag kan inte ens deras husdjur vistas på gården vilket gick tidigare. Trafiken till fastigheterna har ökat på grund av det allmänna beteendet i samhället samt att lokaltrafiken är näst intill obefintlig. Flyttas servitutet kommer inte bara säkerheten för A att öka utan även för fastigheterna som ligger i anslutning. Strategin i hela samhället är att öka säkerheterna och bl.a. göra förbifarter runt bebyggelse och detta är ett sådant fall.

Det finns inget servitut på A till förmån för C. Under tiden de arrenderade mark av H.Å. nyttjade C vägen på A utan att servitut fanns. När arrendet avslutades upphörde också rätten att fritt köra på vägen. Inte heller G har servitut på A.

Det finns ställen på Å:s. mark med icke brukbar mark som kan användas som stenupplag. Dessa områden ligger i direkt anslutning till fälten så inga extra kostnader uppstår. Det är först i år som sten lagras på vägen.

Lastning av grödor är inget unikt på landsbygden och samordningen mellan bilister och lantbrukare har funnits sedan urminnes tider. Denna aktivitet är också mycket begränsad i tid. Om lantbruksmaskinerna parkeras rätt går det att köra förbi. Det är en utopi att traktens minsta jordbruk inte skulle kunna samnyttja markvägen med de berörda fastigheterna.

Stenarna i markvägen ligger som ett tjockt bärlager som ger mycket goda förutsättningar för fortsatt bra och lång livslängd. Under de första åren har inga sjunkningar/sättningar uppkommit trots tyngre transporter. Vägen är lämplig för biltrafik. Sista delen behöver kompletteras med grus/beläggingsmaterial men det har Lantmäteriet tagit hänsyn till i sina beräkningar. Uppgiften om att marken är

vattensjuk och ofta svämmar över är inte korrekt. Ett eventuellt problem kan också lätt åtgärdas. Den befintliga servitutsvägen har sämre vattenavrinning och där ligger fastigheter också mycket nära vägen. Markvägen är mycket rakare än den befintliga servitutsvägen och trafiksäkerheten skulle förbättras eftersom sikten är bra.

Vad gäller fiberkabeln som är nedgrävd under markvägen så måste ett missförstånd ha uppstått. Kabeln har legat där i flera år utan problem med tunga transporter och då kommer det att fungera även framöver. Enligt uppgift från person på C4 Energi utgör kabeln inget hinder mot att använda vägen för den trafik som det aktuella servitutet skulle innebära.

Det har anförts att de inte skulle bedriva jordbruksverksamhet på A utan att de är boende med hästar som fritidsintresse. Å:s. kan inte veta om deras framtidsplaner. De har en son som rider på landslagsnivå och planen är att han ska komma hem och etablera en verksamhet inom hästnäringen.

Å:s. tredjehandsyrkande med dragning av ny väg över A är förkastligt. Det skulle dela fastighetens viktigaste areal och därefter skulle ingen verksamhet kunna bedrivas. Ärendet handlar inte om att bygga nya vägar utan om att nyttja befintliga.

Det borde vara en rättighet att värna om sin egen säkerhet och det är inte rimligt att de drabbas av okontrollerbara kostnader till följd av detta. Upparbetade kostnader i målet ska inte belasta A utan respektive fastighet ansvarar för och väljer sin metod för utredning.

S.E. delar H.Å., P.Å. och S.Å. bedömning i sak rörande det aktuella servitutet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde och syn i målet.

Prövningsram m.m.

Mark- och miljödomstolen har att pröva om Lantmäterimyndigheten i Kristianstad kommun har tagit korrekta beslut i förrättningen. Domstolen kan konstatera att lantmäterimyndigheten upphävt vägservitut till förmån för F, D, E, och B.

Lantmäterimyndigheten har däremot varken fastighetsbestämt eller upphävt eventuella servitut till förmån för C eller G. Det finns därmed inget beslut att överpröva berörande dessa fastigheters eventuella servitutsrätt över A. Domstolen tar därför inte ställning till denna fråga då den inte utgör en del av målet.

Samtliga klaganden har i första hand yrkat att det överklagade beslutet ska upphävas och förrättningen därmed ställas in. Mark- och miljödomstolen prövar därför först frågan om det finns förutsättningar för att, enligt ansökan från ägaren till A, upphäva servitut Q som sträcker sig genom fastighetens gårdscentrum.

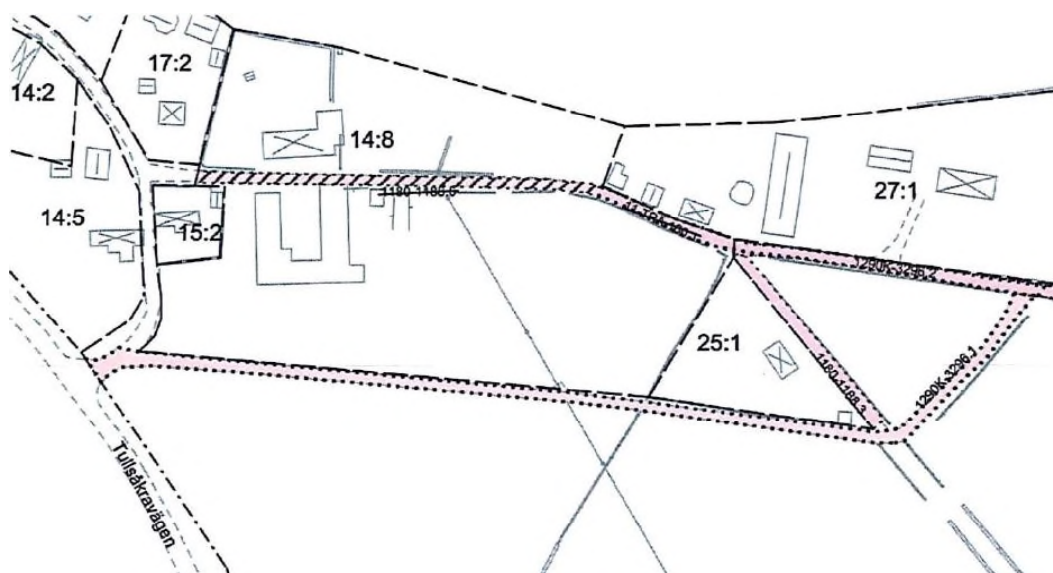

Bild 1. Utdrag från förrättningskartan visandes servitut Q sträckning genom A.

Rättsliga förutsättningar

För att ett servitut ska få ändras krävs enligt 7 kap. 4 § första stycket fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL att servitutet hindrar ett ändamålsenligt utnyttjande av den tjänande fastigheten och att denna olägenhet kan undanröjas genom ändringen.

Av förarbetena, prop. 1969:128 del B s 555, framgår att möjligheten till ingripande i detta fall motiveras med att servitutet måste anses allvarligt skada det allmänna intresset av att marken kommer till lämplig användning.

Har ändrade förhållanden inträtt efter servitutets tillkomst, får servitutet enligt 7 kap. 4 § andra stycket FBL även ändras, om det skulle innebära väsentlig fördel för den tjänande eller härskande fastigheten utan att för den andra medföra olägenhet av betydelse.

Av 7 kap. 5 § FBL framgår att om olägenheten i de fall som avses i 7 kap. 4 § första stycket inte kan undanröjas genom ändring, får servitutet istället upphävas.

Servitut får även upphävas om det till följd av ändrade förhållande inte behövs för den härskande fastigheten, eller om nyttan av servitutet är ringa i jämförelse med belastningen på den tjänande fastigheten. Detsamma gäller om servitutet under avsevärd tid inte utövats och om omständigheterna även annars är sådana att det måste anses övergivet.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljödomstolen prövar om någon av de rättsliga förutsättningarna för ett upphävande enligt ovan är uppfyllda.

Hindrar servitutet ett ändamålsenligt utnyttjande av A bildades genom avstyckning från C år 2001, se lantmäteri-myndighetens akt 1290K-468. Ändamålet med A får anses vara bostad med möjlighet till mindre djurhållning. Vid synen kunde mark- och miljödomstolen

konstatera att bostadsdelen med trädgård är belägen norr om Backagårdsvägen och att ekonomibyggnaderna för djurhållning är belägna söder om vägen. Det finns betesarealer på båda sidor om vägen. På den aktuella vägen sker transporter från en handfull fastigheter.

Mark- och miljödomstolen bedömer att vägens närhet till bostadshuset inte i sig är tillräckligt för att vägen ska hindra en ändamålsenlig användning av bostadsdelen. Vidare är gårdsplanen vid ekonomibyggnaderna av sådan god storlek att det saknas ett starkt allmänt intresse av att ytan med vägservitutet frigörs till att bli enbart gårdsplan. Trafiken som orsakas av vägen kan inte anses vara så omfattande att det hindrar ändamålsenligt utnyttjande av djurhållningsverksamheten på A.

Ägarna till A har framfört att servitutet ska upphävas av trafiksäkerhets-skäl då fordon har framförts snabbt och vårdslöst genom gårdscentrum. Mark- och miljödomstolen konstaterar att det aktuella servitutet är bildat år 1990 i akt 1180-1188 med lydelsen ”Rätt att för utfart använda vägen ä”. Domstolen bedömer att det finns möjlighet att vidta hastighetsreglerande åtgärder på platsen utan att dessa skulle stå i strid mot det befintliga servitutet.

Sammantaget finner mark- och miljödomstolen att servitut Q inte hindrar ett ändamålsenligt utnyttjande av den tjänande fastigheten A. Servitutet kan därmed inte upphävas på denna grund.

Tillämplig bestämmelse i frågan om ändrade förhållanden.

Ansökan i förrättningen avser frågan om upphävande av servitut. Någon prövning av villkoren rörande ändrade förhållanden i 7 kap. 4 § andra stycket FBL är inte aktuellt, jämför 7 kap. 5 § första stycket FBL som enbart hänvisar till 7 kap. 4 § första stycket gällande fall då servitut får upphävas när olägenhet inte kan undanröjas genom ändring. Istället ska frågan om ändrade förhållanden prövas mot 7 kap. 5 § andra stycket FBL.

Ändrade förhållanden för lastfastigheten A

Det aktuella servitutet är mer än tio år äldre än nuvarande lastfastighet A. Från förrättningsakten då servitutet bildades är det tydligt att gårdsmiljön bestod av samma byggnader med bostadsdel och ekonomidel som finns idag. Att området avstyckats till en ny fastighet innebär inte att det inträtt några ändrade förhållanden för den aktuella fastigheten. Inte heller upplevelsen av att servitutet utnyttjas av förmånsfastigheterna på ett mindre trafiksäkert sätt än förr är ett ändrat förhållande i lagens mening.

Ändrade förhållanden för bostadsfastigheterna F, D och E

Bostadsfastigheterna är i behov av en rättsligt säkrad utfart fram till allmän väg. Befintligt servitut uppfyller detta behov. Fastigheterna har sedan servitutet bildades på 1990-talet inte erhållit någon annan likvärdig eller bättre rättsligt säkrad utfartsmöjlighet. Några ändrade förhållanden har därför inte inträffat. Vid denna prövning tas ingen hänsyn till att det eventuellt skulle kunna vara möjligt lösa fastigheternas behov av utfart på ett bättre sätt på en annan plats än det nuvarande servitutet.

Ändrade förhållanden gällande jordbruksfastigheten B

Det aktuella servitutet bildades ursprungligen till förmån bland annat J, K, L, M, N och O som vid tiden för beslutet den 8 juni 1990 utgjorde en gemensam ägovidd (samfällighet) avseende ett större markområde ungefärligen från Furulund i söder till Stenhuset i norr samt från Furulund och ca 800 meter österut mot gamla järnvägen mellan Ovesholm och Tollarp. Den 28 november samma år överfördes alla andelar i samfälligheten till delägarfastigheten J, akt 1180-1319. Av förrättningskartorna framgår att markområdet vid tidpunkten för servitutsbildningen hade tillgång till allmän väg i norr vid Stenhuset. Kraven för att upplåta servitutet till förmån för fastigheten bedömdes likväl uppfyllt. Det aktuella området har därefter år 1993 överförts till P, akt 1180-1774, och sedan år 2007 till B, akt 1290K-1351. Vid förrättningen år 2007 överfördes även fastigheten H till B. Fastigheten var belägen söder om C och hade egen infart till gårdscentrum, benämnt V, och

kringliggande åkermarker. Av registerkartan framgår att det finns markvägar som förbinder det markområde som tillhörde den gemensamma ägovidden med utfarten vid V. Från denna del av B längs med servitutsvägen fram till allmän väg, är avståndet ca 520 meter (uppmätt i mark- och miljödomstolens GIS-program). Närmsta avstånd från samma område till allmän väg vid V är ca 1 100 meter.

Mark- och miljödomstolen påminner upplysningsvis om att de fastighetsregleringar som skett inte innebär att servitutsbelastningen på A får öka utan alltjämt avser rätt till utfart från det ursprungligen avsedda området.

Mark- och miljödomstolen bedömer dock att den omständighet att B idag omfattar V och tidigare H, och därmed har möjlighet till ytterligare en utfart mot allmän väg jämfört med vad som var möjligt från den gemensamma ägovidden år 1990, innebär ett ändrat förhållande avseende servitut Q

Behov, nytta och belastning avseende transporter från B

Som framgår av de rättsliga förutsättningarna ovan kan servitutet till förmån för B upphävas om det inte längre behövs för den härskande fastigheten, eller om nyttan av servitutet är ringa i jämförelse med belastningen på den tjänande fastigheten.

Ägaren till B har framfört att det aktuella servitutet ger möjlighet till tidsbesparingar inom fastighetens jordbruks- skogs- och jaktverksamhet då vissa resor kan ske längs med servitutsvägen som annars hade behövt ske genom gårdssamlingen på V. Mark- och miljödomstolen bedömer att servitutsvägen behövs för att transporter till och inom fastigheten ska kunna genomföras på ett rationellt sätt.

Vad gäller nytta och belastning bedömer mark- och miljödomstolen att belastningen på A skulle minska i endast liten omfattning av att enbart B

förlorade sin servitutsrätt medan rättigheten för de tre bostadsfastigheterna F, D och E kvarstår. Nyttan för B av att behålla servitutsrätten, även om den möjligen inte är så hög som de 200 000 kr som yrkats i ersättning, är under alla omständigheter så stor att den inte kan anses vara ringa i jämförelse med belastningen på A. Det saknas därmed förutsättningar för att upphäva servitutet även i den del som berör B.

Sammanfattningsvis

Mark- och miljödomstolen finner sammanfattningsvis att det inte finns förutsättningar att upphäva servitut Q.

G.B., H.Å., P.Å. och S.Å. förstahandsyrkande ska därmed bifallas och lantmäterimyndighetens beslut gällande servitut Q ska därför undanröjas.

Påverkan på övriga beslut

Till följd av att beslutet att upphäva servitut Q undanröjs finns det inte längre någon förutsättning för lantmäterimyndigheten att med stöd av 7 kap. 10 § FBL bilda det nya servitutet R belastande C till förmån för F, D och E. Även detta beslut ska därför undanröjas.

Lantmäterimyndighetens beslut avseende upphävande av servitut T samt bildande av servitut S till förmån för E ska även det undanröjas då en förutsättning för dessa åtgärder var att servitut Q kunde upphävas.

Till följd av att alla fastighetsregleringsåtgärder undanröjts ska även ersättningsbeslutet undanröjas i sin helhet.

Mark- och miljödomstolen noterar att S.E. under förrättnings-sammanträdet yrkat på bildande av gemensamhetsanläggning och att lantmäterimyndigheten avslagit detta yrkande i beslutsprotokollet den 13 augusti 2021. Mark-

och miljödomstolen bedömer, med anledning av hur S.E. fört sin talan i domstolen, att yrkandet inte utgjort en självständig ansökan utan ska betraktas som ett alternativyrkande under förrättningen för det fall att servitut Q upphävdes. Av denna anledning finner domstolen att det saknas anledning att återförvisa förrättningen till lantmäterimyndigheten för förnyad handläggning. Förrättningen ska därför ställas in.

Vid inställd förrättning ska den sökande enligt 2 kap 6 § FBL stå för uppkomna kostnader. Kostnadsfördelningsbeslutet ska därför lämnas oförändrat.

Rättegångskostnader

I mål som det nu aktuella gäller i fråga om rättegångskostnader att domstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna, får besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnad. I övrigt ska 18 kap. rättegångsbalken, RB, tillämpas (se 16 kap. 14 § första stycket FBL).

Av 18 kap. 8 § RB framgår att ersättning fullt ska motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt.

G.B. har yrkat ersättning med 41 250 kr. Enligt kostnadsräkningen avser 32 200 kr kostnader för ombudsarvode och värdering, 800 kr ersättning för resa och 8 250 kr mervärdesskatt. Mark- och miljödomstolen konstaterar att av G.B:s överklagande framgår att kostnad för värdering uppgår till 11 250 kr. 20 950 kr får därmed anses avse ombudsarvode.

H.Å., P.Å. och S.Å. har yrkat ersättning med 291 940 kr, varav 190 825 kr avser ombudsarvode, 42 727,12 kr utlägg och 58 388,03 mervärdesskatt.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att P.N. och E.O. är förlorande parter i målet och att de därmed ska ersätta G.B., H.Å.,

P.Å. och S.Å. för deras rättegångskostnader i målet.

Mark- och miljödomstolen anser att det av G.B. yrkade beloppet är skäligt och P.N. och E.O. ska förpliktas att ersätta honom med 41 250 kr.

Vad gäller det av H.Å., P.Å. och S.Å. yrkade beloppet konstaterar mark- och miljödomstolen att det av specifikationen framgår att de har yrkat ersättning avseende arbete för tiden innan Lantmäteriets beslut. Det är inte en sådan rättegångskostnad som kan ersättas. Av specifikationen framgår inte hur många timmar som den totala ersättningen avser och inte heller hur många av de nedlagda timmarna som avser arbete under Lantmäteriets handläggning. Den otydligheten får falla tillbaka på klagandena när domstolen ska bedöma skäligheten i det yrkade beloppet. Domstolen finner att de får anses vara skäligen tillgodosedda med 130 000 kr i ersättning för ombudskostnader.

Mark- och miljödomstolen anser att den yrkade ersättningen för utlägg för gjord värdering är skälig. P.N. och E.O. ska därmed förpliktas att ersätta H.Å., P.Å. och S.Å. med totalt 215 909 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 5 augusti 2022.

Anna Karlsson

Nils Fält

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Nils Fält. Målet har handlagts av beredningsjuristen Johanna Nilsson.